

BIULETYN

Nr 43 (908) • 30 kwietnia 2012 • © PISM

Redakcja: Marcin Zaborowski (redaktor naczelny), Katarzyna Staniewska (sekretarz redakcji),
Jarosław Ćwiek-Karpowicz, Beata Górka-Winter, Artur Gradziuk, Beata Wojna

---

Nasilenie podziałów wewnętrznych w Komunistycznej Partii Chin

Justyna Szczudlik-Tatar

Po XVIII zjeździe Komunistycznej Partii Chin (KPCh), który odbędzie się pod koniec 2012 r., zostaną wyłonione najważniejsze partyjne gremia – Biuro Polityczne i jego Stały Komitet. Pierwsze od 1989 r. widoczne tarcia wewnątrz KPCh są oznaką przygotowań do zmiany władzy. W partii funkcjonują przynajmniej dwie frakcje – skrzydło liberalne związane z Ligą Młodzieży Komunistycznej oraz konserwatywna grupa tzw. ksiąząt. Ostatnie wydarzenia (upadek Bo Xilaila z grupy konserwatywnej) można interpretować jako wzmocnienie frakcji liberalnej. Aż do zjazdu obie frakcje będą się starały zapewnić sobie jak najwięcej miejsc w najważniejszych instytucjach partyjnych.

Frakcje w Komunistycznej Partii Chin. W Komunistycznej Partii Chin (KPCh) funkcjonują przynajmniej dwie frakcje. Obie z nich opowiadają się za dalszą modernizacją i reunifikacją kraju oraz chcą, by Chiny osiągnęły status światowego mocarstwa. Natomiast główne różnice dotyczą tych kwestii politycznych, które wiążą się z osobistymi doświadczeniami członków partii i z zajmowanymi przez nich partyjnymi i państwowymi stanowiskami.

Za reformistyczne skrzydło partii uznaje się Ligę Młodzieży Komunistycznej (*Communist Youth League* – CYL), a za jej założyciela postrzeganego jako liberała byłego sekretarza generalnego KPCh Hu Yaobanga, odsuniętego ze stanowiska w wyniku partyjnych tarć w 1987 r. (zastąpił go Zhao Ziyang, którego asystentem był obecny premier Wen Jiabao), a którego śmierć w kwietniu 1989 r. była początkiem demonstracji na placu Tiananmen. Obecnie mentorem tej frakcji jest były sekretarz CYL Hu Jintao. Członków tej grupy postrzega się jako zwolenników reform, jednak nie są one jasno zdefiniowane. Odchodzący przywódcy, Hu Jintao i Wen Jiabao, uznawani za członków frakcji CYL, są autorami takich haseł jak „harmonijne społeczeństwo”, „po pierwsze człowiek” czy „naukowy rozwój”, które można postrzegać jako wykładnię ich egalitarnego podejścia. Mimo że są to pojęcia niejasne, wskazują na przywiązywanie wagi do kwestii społecznych i odejście od imperatywu wzrostu gospodarczego (który był najważniejszy dla administracji poprzedniego szefa partii Jiang Zemina). Takie podejście może mieć związek z doświadczeniami, które partyjni działacze zdobywali w stosunkowo biednych prowincjach. Przykładowo przyszły premier Li Keqiang był szefem partii w rolniczej prowincji Henan, natomiast obecny sekretarz prowincji Guangdong, Wang Yang, pełnił podobną funkcję w Chongqing, mieście objętym polityką rozwoju Chin zachodnich (*Xibu Dakaifa*).

Druga grupa, nazywana „książętami”, to potomkowie wpływowych liderów partyjnych z okresu maoistowskiego oraz konserwatywnych współpracowników Deng Xiaopinga (którzy np. prezentowali twarde stanowisko podczas protestów na Tiananmen). Powszechnie uważa się, że wewnątrz tej frakcji funkcjonuje jeszcze tzw. grupa szanghajska, której mentorem jest były przewodniczący ChRL Jiang Zemin. „Książęta” postrzegani są jako grupa konserwatywna, zwolennicy silnej kontroli państwa, z sentymentem odnoszący się do haseł maoistowskich. Członkiem tej grupy jest Bo Xilai (syn Bo Yibo – uczestnika Długiego Marszu, współpracownika Denga, zwolennika usunięcia z partii Zhao Ziyanga i stłumienia demonstracji na Tiananmen), który jako szef partii w Chongqing prowadził zdecydowaną kampanię przeciw mafii i przestępczości oraz propagował akcje o charakterze maoistowskim, np. śpiewanie rewolucyjnych piosenek. Za członków frakcji „ksiąząt” uznaje się też m.in. przewodniczącego parlamentu Wu Bangguo, szefa Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej Jia Qinglina, przyszłego sekretarza generalnego Xi Jinpinga i obecnego wicepremiera Wang Qishana.

Oznaki rywalizacji w Komunistycznej Partii Chin. Ostatnie wydarzenia w KPCh – pozbawienie Bo Xilaia funkcji sekretarza partii w Chongqingiu oraz stanowisk w instytucjach partyjnych – są postrzegane jako otwarta rywalizacja między frakcjami oraz dowód na to, że partia nie jest monolitem. Nasilenie wewnętrznych tarć można łączyć ze zbliżającą się zmianą władzy. W październiku po XVIII zjeździe KPCh nowy Komitet Centralny (KC) na swoim pierwszym plenum wybierze najważniejsze organy partyjne – Biuro Polityczne (BP) i Stały Komitet Biura Politycznego (SKBP). Ze względu na ograniczenia wieku zasiadających w nich członków tegoroczni kandydaci powinni być urodzeni nie wcześniej niż w 1945 r. Oznacza to, że 14 z 25 członków BP oraz 7 z 9 członków SKBP odejdzie z zajmowanych stanowisk.

Pośrednie oznaki tarć w KPCh można było zauważyć już wcześniej. Niepowołanie Xi Jinpinga na stanowisko wiceprzewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej (CKW) KPCh podczas IV plenum KC w 2009 r. (Hu Jintao został szefem Komisji trzy lata przed objęciem funkcji szefa partii) można interpretować jako sygnalizowanie przez Hu wątpliwości co do poglądów grupy konserwatywnej. Ostatecznie Xi został wiceszefem CKW rok później. Ponadto podczas wizyty na południu Chin w 2010 r. (30 rocznica utworzenia strefy ekonomicznej Shenzhen) Wen Jiabao podkreślał konieczność głębszych reform, co można interpretować jako pośrednią krytykę polityki konserwatystów. Natomiast w 21 rocznicę śmierci Hu Yaobanga, 15 kwietnia 2010 r., premier opublikował w „Renmin Ribao” („Dzienniku Ludowym”) artykuł doceniający zasługi byłego przywódcy, co można postrzegać jako następną próbę wzmocnienia pozycji frakcji liberalnej. Za symptom podziałów można także uznać to, że ani Hu Jintao, ani Wen Jiabao nie złożyli wizyty w Chongqingiu rządzonym przez Bo Xilaia, taką wizytę złożył natomiast w 2010 r. Xi Jinping, co interpretowano jako poparcie dla polityki konserwatywnego sekretarza. Ponadto obecność Jiang Zemina na obchodach setnej rocznicy rewolucji Xinhai w październiku 2011 r. to sygnał, że mentor grupy konserwatywnej nadal może wpływać na sytuację w partii.

Pierwsze od upadku sekretarza generalnego Zhao Ziyanga w 1989 r. publiczne przejawy tarć w partii można było zauważyć w lutym br. Przypuszcza się, że powołany przez Bo Xilaia szef policji w Chongqingiu Wang Lijun tuż przed wizytą Xi Jinpinga w USA poprosił w amerykańskim konsulacie w Chengdu o azyl polityczny. W nawiązaniu do tych wydarzeń podczas konferencji prasowej kończącej sesję chińskiego parlamentu Wen Jiabao wspominał, że część błędów rewolucji kulturalnej nie została jeszcze wyeliminowana, co można uznać za aluzję do sytuacji w rządzonym przez Bo Xilaia Chongqingiu. Dzień po zakończeniu sesji parlamentu Bo Xilai został pozbawiony stanowiska szefa partii w Chongqingiu (zastąpił go Zhang Dejiang, potencjalny członek SKBP), a miesiąc później usunięto go z KC i BP. Ponadto jego żonę oskarżono o udział w zabójstwie brytyjskiego biznesmena.

Konkluzje. Ostatnie wydarzenia w KPCh to następny dowód, że Chiny nie są rządzone przez jednego lub dwóch liderów – przewodniczącego i jednocześnie sekretarza generalnego partii oraz premiera. Doświadczenia członków partii wyniesione ze stanowisk piastowanych przez nich zarówno w KPCh, jak i w państwowej administracji, różne propozycje rozwiązania problemów społecznych, ekonomicznych i politycznych oraz personalne ambicje decydują o nasilaniu się wewnątrzpartyjnej rywalizacji. Ponadto nie można wykluczyć, że obecna sytuacja społeczno-gospodarcza w Chinach – konieczność restrukturyzacji gospodarki przez zmniejszenie zależności od eksportu i zwiększenie konsumpcji wewnętrznej, a także rosnąca presja społeczna na sprawiedliwszą dystrybucję dochodów czy bardziej zdecydowaną walkę z korupcją – doprowadziła do silnych podziałów w partii związanych z kierunkami przyszłych reform. Zaprezentowany przez Bo Xilaia w Chongqingiu model rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na silnej kontroli państwa wraz z hasłami podobnymi do tych z rewolucji kulturalnej mógł być przez liberałów postrzegany jako zagrożenie dla stabilności wewnętrznej, był więc przez nich nie do zaakceptowania. Pamięć chaosu rewolucji kulturalnej i wydarzeń na Tiananmen w 1989 r. mogą tłumaczyć niezadowolenie frakcji liberalnej polityką „książąt”.

Najprawdopodobniej ostatnie wydarzenia wzmocniły frakcję CYL. Jednakże do zjazdu obie grupy będą dążyły do obsadzenia jak największej liczby stanowisk w partyjnych gremiach, szczególnie w BP i SKBP. Można przypuszczać, że tak jak w przypadku poprzedniej zmiany władzy, przez najbliższe dwa lata Hu Jintao utrzyma stanowisko szefa CKW, co pozwoli mu wywierać wpływ na piątą generację przywódców. Pierwsze przewidywania co do przyszłej polityki Chin będą możliwe dopiero po poznaniu składu BP i SKBP, a zatem po październikowym zjeździe.